มาตรฐานและการพัฒนาแมลงให้เป็นสินค้าเศรษฐกิจของไทย

การสัมมนา “เปิดโลกแมลงเศรษฐกิจ แหล่งอาหารทางเลือกใหม่”

วันที่ 20 ธันวาคม 2564

พิศาล พงศาพิชณ์ เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

สถานการณ์ โลก-ไทย

- Climate Change
- Food Security
  - FAO 2021 : “The State of Food Security and Nutrition in the World”
- อาหารโปรตีน
  - เนื้อสัตว์, ไข่, นม, สัตว์น้ำ
  - โปรตีนจากพืช
  - โปรตีนเพื่อเป็นอาหารสัตว์
- นโยบาย 3S
  - Safety
  - Security
  - Sustainability

สถานการณ์ โลก-ไทย

- FAO 2013 : “Six-Legged Livestock”
- อาหารประจำถิ่น
  - เอเชีย (ไทย, กัมพูชา, ลาว, พม่า, เวียดนาม, อินเดีย, จีน, มาเลเซีย, อินโดนีเซีย)
  - อเมริกาใต้/กลาง (เม็กซิโก, คอสตาริกา)
  - แอฟริกา (ไนจีเรีย, เคนยา, แคเมอรูน)
- การปรับตัวสู่อุตสาหกรรมอาหารและอาหารสัตว์
- การเข้าสู่ตลาดใหม่
  - ยุโรป
  - สหรัฐอเมริกา
  - ญี่ปุ่น
  - ออสเตรเลีย

แมลง : มาตรฐาน

- มาตรฐาน Food Safety

- กฎหมาย Novel Food : EU
  - อาหารที่ไม่เคยมีประวัติการบริโภคใน EU
  - ต้องจัดทำข้อมูลและยื่นเพื่อขอขึ้นทะเบียนกับ EU
  - แมลงที่ได้รับอนุญาตแล้ว ได้แก่ หนอนนก จิ้งหรีด ตั๊กแตน

- กฎหมาย Novel Food : ไทย (อย.)
  - มีพื้นฐานจากกฎหมาย Novel Food ของ EU
  - แมลงไม่ถือเป็น Novel Food ของไทย

- FAO 2021 : “Report on Food Safety Aspects of Edible Insect”

การดำเนินงานเกี่ยวกับแมลงของไทย

ฟาร์ม

- มาตรฐาน GAP ฟาร์มเลี้ยงจิ้งหรีด (มกษ. 8202-2560)
- มาตรฐาน GAP ไหมอีรี่ (กำลังจัดทำ)

โรงงานแปรรูป

- มาตรฐาน GMP (มกษ. 9023/9024 – 2564)

สินค้าแมลงแปรรูป

- มาตรฐาน Food Safety (สารพิษตกค้าง, โลหะหนัก, จุลินทรีย์ก่อโรค)
- มาตรฐาน Quality

Traceability

สถานการณ์เกี่ยวกับแมลงในประเทศไทย

► จิ้งหรีด

- กรมส่งเสริมการเกษตรรายงานว่าในปี 2561 ไทยมีเกษตรกรผู้เลี้ยงจิ้งหรีด 20,887 ราย กำลังการผลิต 7-8 พันตันต่อปี คิดเป็นมูลค่าว 640 ล้านบาท
- KReserch มีการวิเคราะห์ข้อมูลว่า ตลาดส่งออกหลักของจิ้งหรีดไทย คือ สหรัฐ สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น โดยมีมูลค่าประมาณ 9 ล้านบาทต่อปี
- เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP จำนวน 62 ฟาร์ม

► หนอนไหม

- ในปี 2563 ประเทศไทยมีการผลิตเส้นไหมดิบประมาณ 290 ตัน และดักแด้ประมาณ 1,574 ตัน
- ปริมาณการผลิตดักแด้ (เพื่อใช้เป็นอาหาร) ของไทยมีแนวโน้มไม่เพียงพอต่อการบริโภคและต้องนำเข้าปีละประมาณ 270 ตัน มูลค่าประมาณ 12 ล้านบาท

► ผึ้งพันธุ์

- มีการเลี้ยงเป็นปริมาณมากในภาคเหนือโดยเฉพาะเชียงใหม่ เชียงราย และแพร่ (ส่วนใหญ่เลี้ยงเพื่อผลิตน้ำผึ้ง / เลี้ยงเอาตัวอ่อนมาใช้เป็นอาหารยังน้อย)
- ราคาตัวอ่อนผึ้ง อยู่ในช่วง 150-350 บาท/กก. / ราคาน้ำผึ้ง 250 บาท/กก.
- เกษตรกรอยู่ใน ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันตก จำนวนรวม 19,497 ราย / จำนวนรังรวม 235,500 รัง
- เกษตรที่ได้รับรอง GAP 500 ราย

สถานการณ์เกี่ยวกับแมลงในประเทศไทย

หนอนแมลงวันลาย

- ในไทยเลี้ยงไม่มาก และหลายรายยังไม่มีปริมาณการเลี้ยงที่แน่นอน
- ปัจจุบันมีการผลิตในไทยรวมอย่างน้อยเดือนละ 3 ตัน จากผู้เลี้ยง 39 รายผลผลิต
- ส่วนใหญ่ใช้เป็นอาหารสัตว์ โดยเฉพาะไก่ไข่ เพื่อลดต้นทุนอาหารสัตว์

หนอนนก

- การเลี้ยงในประเทศยังน้อย โดยส่วนใหญ่ใช้เป็นอาหารสัตว์เลี้ยง
- พบการเลี้ยงใน 4 จังหวัดของไทย ได้แก่ กาญจนบุรี สกลนคร พิษณุโลก เชียงราย โดยมีราคาขายปลีก 200-700 บาทต่อกิโลกรัม
- ปัจจุบัน EU อนุญาตให้ขึ้นทะเบียนหนอนนกเป็น Novel Food เพื่ออาหารมนุษย์แล้ว

การพัฒนาแมลงให้เป็นสินค้าเศรษฐกิจ

- อบรมเกษตรกรผู้เลี้ยง / รับรองมาตรฐาน GAP
- พัฒนาผู้ประกอบการแปรรูปแมลง
- การเชื่อมโยงตลาดแมลง

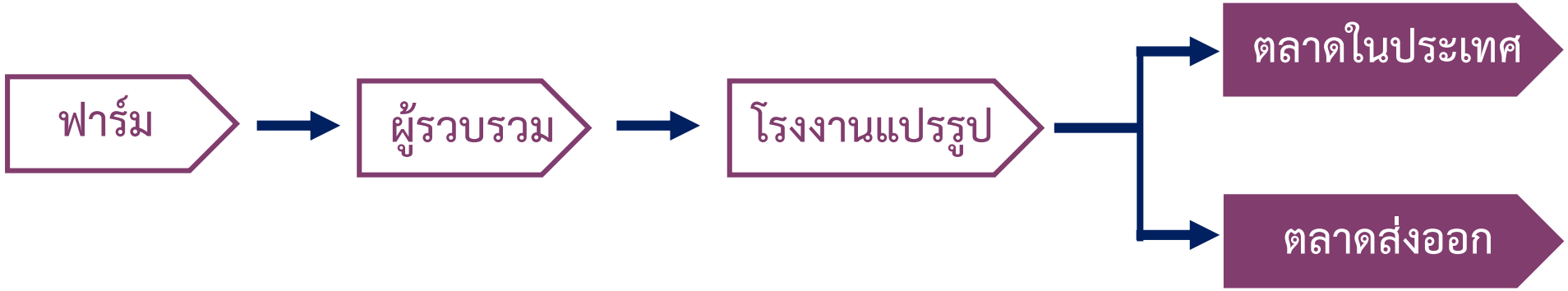

- การเปิดตลาดต่างประเทศ
  - EU : การจัดทำข้อมูลเพื่อยื่นขึ้นทะเบียน Novel Food
  - Mexico : การเจรจาเปิดตลาดผลิตภัณฑ์จิ้งหรีด (สะดิ้ง)

ขอบคุณครับ